

EL LLENGUATGE

5/VII/1976

El cercle i el circ

El cercle és una figura geomètrica. Exactament, segons el diccionari, «la porció d'un pla limitada per una circumferència». La paraula cercle ha sofert sempre la concurrència de la forma «circol». D'una banda hi ha el fet que, generalment, hem estudiat geometria en castellà i és en aquesta llengua que hem adquirit la seva terminologia específica. De l'altra, la paraula «circol», tal com recull la Gran Enciclopèdia, és la denominació tradicional incorporada al seu nom per la majoria dels cercles culturals i recreatius dels Països Catalans fundats el segle XIX. Però llevat d'alguna d'aquestes entitats, que encara no n'ha volgut desistir, la forma «circol» ja ha estat abandonada per la normativa i per la llengua escrita, amb l'adopció exclusiva de la forma cercle, que és la que cal fer servir en tota ocasió: per a la designació de la figura geomètrica —la quadratura del cercle—, dels grups de persones que es relacionen entre elles i de les denominacions de les entitats que constitueixen. I sense deixar-nos el cercle vicí.

Però cal no confondre el cercle amb el circ, encara que etimològicament s'emparentin. De fet, hi ha un sol cas concret de confusió. Circ és també un terme geològic, amb el qual es designen les capcaleres d'algunes valls d'origen glacial, que formen una depressió semicircular. I resulta corrent que algú mal informat ens parli del «cercle» de Merens —a l'alta vall del Ter— o del «cercle» de Gavarnia. Cal parlar del circ de Merens o del circ de Gavarnia, d'acord amb la terminologia establerta pels geòlegs, i que coincideix amb la denominació usada en altres llengües, com ara el castellà i el francès.

ALBERT JANE